

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI ZBOR

Poslanska skupina Levica

Šubičeva ulica 4, 1000 Ljubljana

t: 01 478 96 49, f: 01 478 98 45, e: ps-levica@dz-rs.si, www.dz-rs.si

DRŽAVNI ZBOR REPUBLIKE SLOVENIJE

Igor Zorčič, predsednik

Ljubljana, 24. avgust 2020

SKUPINA POSLANK IN POSLANCEV

(prvopodpisani Luka Mesec)

Na podlagi 184. člena Poslovnika državnega zbora (Uradni list RS Uradni list RS, št. 92/07 – uradno prečiščeno besedilo, 105/10, 80/13 in 38/17) in 26. člena Zakona o referendumu in ljudski iniciativi (Uradni list RS, št. 26/07 – uradno prečiščeno besedilo) podpisani poslanci vlagamo

**PREDLOG ZA RAZPIS POSVETOVALNEGA REFERENDUMA O SPREJEMU
PREDLOGA ZAKONA O ZAGOTAVLJANJU SREDSTEV ZA INVESTICIJE V
SLOVENSKI VOJSKI V LETIH 2021 DO 2026**

in ga pošiljamo v obravnavo in sprejem Državnemu zboru RS.

Pri obravnavi predloga v Državnem zboru in delu njegovih delovnih teles bo v imenu predlagatelja sodeloval Luka Mesec.

Državnemu zboru Republike Slovenije predlagamo, da:

1. Na podlagi 26. in 30. člena Zakona o referendumu in ljudski iniciativi (Uradni list RS, št. 26/07 – uradno prečiščeno besedilo, 6/18 – odl. US in 52/20) sprejme Odlok o razpisu posvetovalnega referenduma o sprejemu Predloga zakona o zagotavljanju sredstev za investicije v Slovenski vojski v letih 2021 do 2026, EPA 1240-VIII.

2. Na podlagi 27. člena Zakona o referendumu in ljudski iniciativi razpiše posvetovalni referendum na celotnem območju države tako, da naj se referendumsko vprašanje glasi:

»Ali ste za to, da Državni zbor Republike Slovenije sprejme Predloga zakona o zagotavljanju sredstev za investicije v Slovenski vojski v letih 2021 do 2026 na podlagi katerega bo Slovenija v naslednjih petih letih za nakupe orožja, vojne tehnike in druge investicije v vojsko porabila 780 milijonov evrov?«

Glasovalec glasuje tako, da na glasovnici obkroži besedo »ZA« ali besedo »PROTI«.

OBRAZLOŽITEV

1. Kontekst sprejemanja zakona o financiranju orožarskih nakupov za 780 mio evrov

Vlada Republike Slovenije je na 22. redni seji dne 24. 6. 2020 določila besedilo Predloga zakona o zagotavljanju sredstev za investicije v Slovenski vojski v letih 2021 do 2026 in ga posredovala Državnemu zboru v sprejem po rednem postopku. Sprejemanje zakona na vladi je potekalo za zaprtimi vrati in stran od oči javnosti, ki se o vsebini samega zakona, razlogih za njegov sprejem ter posledicah za državljanke in državljane ni imela časa niti seznaniti niti opredeliti. Gre za pomemben zakon na podlagi katerega bo Slovenija, po diktatu NATO pakta in za namen sodelovanja v operacijah imperialnega pustošenja po državah svetovne periferije, prikrajšana za 780 milijonov evrov javnih sredstev, ki bi jih sicer krvavo potrebovala za investicije v zdravstvo, socialno skrbstvo, za reševanje stanovanjskega vprašanja zlasti mladih prebivalk in prebivalcev, za soočanje s podnebno krizo, za izgradnjo prometne infrastrukture in za reševanje drugih problemov, s katerimi se prebivalke in prebivalci te države vsakodnevno soočamo in ki znižujejo kvaliteto življenj vseh nas.

Gre za po obsegu in vrednosti neprecedenčno visoke vložke v nakupe orožja,¹ ki jih namerava vladajoča politika izvesti v času, ko Slovenija ni niti najmanj vojaško ogrožena, se pa skupaj s preostalim svetom zaradi epidemije novega koronavirusa sooča z eno največjih gospodarskih kriz po drugi svetovni vojni. Urad Republike Slovenije za makroekonomske analize in razvoj² je napovedal, da se bo BDP letos zmanjšal za 7,6 %, pod pogojem, da ne bo drugega vala epidemije, kar je vse manj verjetno. To je več kot celo leta 2009, ko se je v času do takrat najhujše gospodarske in finančne krize po drugi svetovni vojni BDP Slovenije zmanjšal za 7,5 %. Krčenje gospodarstva pomeni tudi krčenje državnega proračuna. Podatki Ministrstva za finance kažejo, da so se v prvih petih mesecih proračunski prihodki zmanjšali za 15,8 % ali 726 milijonov evrov (davčni prihodki kar za 20 %); odhodki pa povečali za 18,7 % ali 762 milijonov evrov. Primanjkljaj je tako v 5 mesecih znašal kar 1,2734 milijarde evrov,

¹ Da gre za neprecedenčne nakupe pokaže primerjava 780 milijonov evrov z v preteklih dveh desetletjih nabavljenimi osrednjimi oborožitvenimi sistemi Slovenske vojske, ki jih navajamo spodaj:

- 84 oklepnih transporterjev Valuk 6x6 za cca. 85 milijonov evrov.
- 30 oklepnih transporterjev Svarun 8x8 (Patria) za cca. 75 milijonov evrov.
- Raketni sistemi Roland II (sedaj že upokojenih in odpisanih) za cca. 40 milijonov evrov.
- Modernizacija tankov T-55 (sedaj so že upokojeni in namenjeni za prodajo, a jih nihče ne kupi) za cca. 52 milijonov evrov.
- 42 oklepnikov Hummer 4x4 za cca. 12 milijonov evrov.
- 38 oklepnikov JLTV 4x4 za cca. 38 milijonov evrov.

Vse te osrednje investicije v oborožitvene sisteme Slovenske vojske v zadnjih dveh desetletjih so torej skupaj znašale dobrih 300 milijonov evrov, kar je več kot pol manj, kot se namerava za orožje zapraviti po predlogu trenutnega zakona.

² Vir: <https://www.delo.si/gospodarstvo/novice/umar-napoveduje-7-6-odstotni-upad-bdp-za-2021-pa-4-5-odstotno-rast-323915.html>

medtem ko je Slovenija v enakem obdobju lani beležila presežek v višini 158,7 milijonov evrov.³

Nakupi orožja se v času krize ne vršijo zaradi tega, ker bi bila Slovenija vojaško ogrožena in bi bilo potrebno okrepiti naše obrambne sposobnosti. Nakupi orožja se vršijo po diktatu NATO pakta. Ta diktat je bil javno zelo dobro viden 19. marca 2020, teden dni po tem, ko je Slovenija razglasila epidemijo novega koronavirusa, ko je generalni sekretar NATO pakta Jens Stoltenberg izjavil, da kljub krizi in kljub hudim posledicam, ki jih bo epidemija COVID-19 pustila na gospodarstvu, od držav članic pričakuje, da bodo spoštovale svoje zaveze pri doseganju izdatkov za vojsko v višini 2 % BDP.⁴

Pritiski po povečanju izdatkov za vojsko in nabavah orožja s strani NATO birokracije se vršijo na podlagi interesov najmočnejših držav pakta in njihove vojaške industrije. Nabave orožja in izgradnje novih vojaških zmogljivosti (v Sloveniji je to izgradnja dveh srednjih bataljonskih bojnih skupin) krepijo možnosti držav članic za sodelovanje v imperialističnih ekspedicijskih korpusih, s katerimi največje države članice v državah svetovne periferije z vojaško silo uveljavljajo svoje interes, hkrati pa se z orožarskimi nakupi zadovoljuje profitne motive vojaško-industrijskih kompleksov teh istih imperialnih velesil. Gre za navezave velike orožarske industrije z državnimi aparati, na nevarnost katerih je v svojem poslovilnem govoru leta 1961 opozoril ameriški predsednik Dwight D. Eisenhower. Slednje z nenehnimi vojnami in oboroženimi konflikti nižjih intenzivnosti skrbijo za realizacijo dobičkov prvih. Z outsourcingom vse večjega števila nalog, ki jih je v preteklosti opravljala vojska (od preskrbe s hrano in vzdrževanja vojaških objektov do varovanja transportnih konvojev), k zasebnim korporacijam in z njihovim vse večjim vključevanjem v t. i. povojne obnove, se je ta vojaško-industrijski kompleks še razširil. Imperialne ekspedicije tako ne služijo samo zagotavljanju dostopov imperialnih sil do tujih trgov, naravnih surovin, poceni delovne sile itd., ampak so vse bolj namenjene ohranjanju dobičkonosnosti orožarske industrije na račun nenehnega vojnega opustošenja v državah svetovne periferije (imenovanih tudi »države v razvoju«, »tretji svet« ipd.).

Dobički vojaško-industrijskih kompleksov centralnih držav NATO pakta so resnični razlog za pritiske NATO birokracije na države, kot je Slovenija, da za orožje kljub odsotnosti kakršnekoli vojaške ogroženosti in potrebe za orožje zapravijo 780 milijonov evrov. Članice NATO pakta so po koncu hladne vojne praktično edine države, ki so svoje interese v drugih državah uveljavljale z odkrito vojaško silo, pogosto z direktnimi kršitvami mednarodnega prava. Hkrati so te države največje svetovne proizvajalke in izvoznice orožja. Po podatkih Stockholmskega inštituta za mirovne raziskave (SIPRI)⁵ je bilo v letu 2019 kar šest od desetih največjih držav izvoznic orožja članic NATO pakta. Gre za Združene države Amerike (ZDA), Francijo, Nemčijo, Španijo, Združeno kraljestvo in Italijo, torej za države, ki imajo hkrati najpogosteje vodilne vloge v vojaških operacijah tega pakta. Med ostalimi največjimi izvoznicami sta še dve ne-NATO zaveznici ZDA Izrael in Južna Koreja, preostali dve pa sta Rusija in Kitajska. Leta 2019

³ Vir: <https://www.gov.si/assets/ministrstva/MF/ekonomska-in-fiskalna-politika/Blagajne-JF/Pregled-javnofinancnih-gibanj-junij-2020.pdf>

⁴ Vir: <https://www.euractiv.com/section/all/news/nato-expects-allies-to-maintain-defence-spending-despite-virus/>

⁵ Vir: <https://www.sipri.org/databases/armstransfers>

so imele države članice NATO pakta skupaj kar 68,5 % vsega svetovnega izvoza orožja, od tega samo ZDA skoraj 40 %.⁶ Po predlogu zakona bodo *»oborožitveni sistemi in vojaška oprema, ki se bo nabavljala v okviru tega zakona, morala izpolnjevati Natove standarde oziroma bo morala biti zagotovljena njena povezljivost s sistemi in opremo, ki se uporabljajo v Natu.«* Najverjetnejši dobavitelji so tako prav vojaško-industrijski kompleksi prej omenjenih največjih izvoznih držav članic NATO pakta.

Slovenija se nahaja na prelomni točki, ko so odločitve države o tem, kam bo usmerila vse manjši obseg javnega denarja, ključnega pomena za dobrobit prebivalcev. Ker je državni proračun omejen, vsakršna poraba sredstev za nakupe orožja, ki ni namenjeno krepitvi obrambnih zmogljivosti, ampak zmogljivosti sodelovanja v vojaških operacijah v državah svetovne periferije, pomeni manj denarja za investicije v javnem interesu.⁷ Zato je pomembno, da je javnost seznanjena s tem, kako vladajoča politika troši javni denar, ki je denar nas vseh. Še bolj pomembno pa je, da se pri tem spoštuje načelo demokratičnosti ter da se prebivalcem in prebivalcem omogoči, da se glede najpomembnejših investicij tudi opredelijo. Sprejemanje zakona, na podlagi katerega bo vladajoča politika v prihodnjih letih zapravila več kot tri četrte milijarde evrov za nakupe oklepnikov, minometov, raket, mitraljezov, bombometov aviacije za specialne sile ter drugo orožje in opremo, je potekalo na način, ki je kar najbolj onemogočil sodelovanje javnosti.

2. Demokratični deficit sprejemanja zakona

»Zakon o investicijah na obrambnem področju«, na podlagi katerega namerava vladajoči razred zapraviti 780 milijonov evrov za orožarske nakupe, je minister za obrambo mag. Matej Tonin napovedal 3. 6. 2020. Po poročanju RTV Slovenija je bilo tega dne končno besedilo zakona že usklajeno z Ministrstvom za finance. Le osem dni po tej napovedi zakona je bil Predlog zakona o zagotavljanju sredstev za investicije v Slovenski vojski v letih 2021 do 2026 dan v javno obravnavo z objavo na portalu E-

⁶ V zadnjih letih smo bili priča najmočnejšemu lobiranju prav za svetovno najboljše ameriški vojaško-industrijski kompleks. Ameriška korporacija Oshkosh bo tako na primer največ profitirala od slovenskega nakupa 38 lahkih kolesnih oklepnih vozil 4x4 JLTV, ki ga je po principu država-državi Slovenija izvedla z ZDA. Poleg tega je nameravalo Ministrstvo za obrambo v letošnjem letu od ameriške korporacije General Dynamics »dokupiti« 14 oklepnikov 6x6 v vrednosti 42 milijonov evrov. Nakup smo v Levici preprečili, so si pa po propadu tega posla nove posle v korporaciji obetali od vlade Janeza Janše, kar so tudi javno povedali. Predstavniki te korporacije so v aprilu in maju 2020 najprej intenzivno lobirali na Ministrstvu za obrambo preko elektronske pošte, 22. 6. 2020, pa sta dva njena predstavnika še osebno lobirala v kabinetu predsednika vlade. Gre za korporacijo, ki poleg lahkih kolesnih oklepnih vozil 6x6, proizvaja tudi večja bojna oklepna vozila 8x8, ki naj bi se kupovala na podlagi predloga zakona. Strošek nakupa tovrstnih vozil je bil v preteklosti ocenjen na kar 350 milijonov evrov.

⁷ V luči prihajajočega drugega vala epidemije koronavirusa lahko tu izpostavimo predvsem nujna vlaganja v zdravstvo. Le dan za tem, ko je minister za obrambo Tonin kot gotovo dejstvo predstavil izdatke za vojsko v višini 780 milijonov evrov v naslednjih šestih letih, so z ministrstva za zdravje sporočili, da iščejo različne možne vire za financiranje izgradnje nove infekcijske klinike. Gre za kliniko, ki je bila med epidemijo COVID-19 najbolj obremenjena. Nahaja se v 120 let stari stavbi, ki pa ima številne pomanjkljivosti. Oprema in prostori so nefunkcionalni, zastareli in neprimerni. Poleg tega se je v času epidemije COVID-19 za enega najhujših mankov izkazala odsotnost podtlačnih sob za okužbe, ki se širijo kot aerosol, na meji dotrajanosti pa je celo električna napeljava. To je, v kombinaciji s kadrovske podhranjenostjo, povzročilo stanje v katerem so bolniki na infekcijski kliniki že več kot leto dni pred samo epidemijo morali ležati na hodnikih, namesto v sobah. Pa vendar je minister za zdravje dr. Tomaž Gantar na nacionalni televiziji, v zvezi samo z investicijo v izgradnjo nove infekcijske klinike, izjavil, da *»je treba vedeti, da bo za vsak milijon, ki bo potreben iz proračuna, ga težko zagotoviti«*.

demokracija. 24. 6. 2020 je bil zakon že sprejet na vladi in posredovan v obravnavo v Državni zbor. Javna obravnava zakona je tako trajala manj kot dva tedna.

Resolucija o normativni dejavnosti (Uradni list RS, št. 95/09) pravi, da »zagotavljanje legitimnosti sprejetih odločitev in zmanjševanje demokratičnega deficita z omogočanjem sodelovanja čim širšega kroga subjektov pri pripravi odločitev predstavljata izhodišče za sprejem kakovostnih in učinkovitih predpisov ter njihovo izvajanje za uresničevanje politik na posameznem področju. Javnosti je treba omogočiti trajno sodelovanje, in sicer s prejetjem predlogov in mnenj za ureditev ali spremembo posameznega vprašanja ter s predstavitvijo predlogov ureditve v postopku priprave in sprejemanja predpisa.« Kot minimalno priporočilo za sodelovanje javnosti pri pripravi predpisov resolucija predvideva 30 do 60 dnevni rok. Javna obravnava zakona je tako trajala več kot pol manj od minimalnega in kar več kot štirikrat manj od maksimalnega priporočenega roka za javno obravnavo.⁸ Vlada je v predlog zakona, ki ga je posredovala Državnemu zboru, zapisala, da pristojno ministrstvo v času javne obravnave »ni prejelo pripomb ali pobud za dopolnitev osnutka zakona.« To seveda ni posledica nezainteresiranosti javnosti ali dokaz tega, da je z zakonom vse v redu in ima vesplošno podporo, ampak predvsem dokaz neprimerno kratkega časa javne obravnave.

A ne samo, da se s predlogom zakona, rešitvami in posledicami njegovega sprejetja ni imela časa seznaniti širša javnost in se do njega opredeliti, to do sedaj ni bilo omogočeno niti demokratično izvoljenim predstavnikom ljudstva v Državnem zboru. Poslanci Levice ter poslanka in poslanec Liste Marjana Šarca smo 10. 7. 2020 v poslovniškem roku v državnozbornsko proceduro vložili zahtevo o tem, da se o predlogu zakona v prvi obravnavi opravi splošna razprava. Ta bi se morala, skladno s parlamentarno prakso, opraviti na prvi naslednji redni seji Državnega zbora, ki je predvidena za september 2020. Namesto tega je vladajoča koalicija 13. 7. 2020 zahtevala, da se prva obravnava opravi na izredni seji. Ta je bila sklicana dva dni po vloženi zahtevi, opravila pa se je že takoj naslednji dan po sklicu, na prvi dan parlamentarnih počitnic, določenih s Programom dela Državnega zbora za leto 2020.

Ker je predlog zakona 16. 7. 2020 prestal prvo obravnavo, bi se morala druga, skladno s parlamentarno prakso, opraviti na drugi naslednji redni seji Državnega zbora, torej na oktobrski seji. Vendar pa je Radio ognjišče v oddaji Utrip dneva 18. 7. 2020 poročal, da v zvezi s sprejemom zakona »Minister za obrambo Matej Tonin pričakuje, da bo predlog sprejet letos septembra«. A druga obravnava predloga zakona ni uvrščena na Terminski program dela Državnega zbora za september, ki ga je Kolegij predsednika državnega zbora sprejel 15. 7. 2020. To daje slutiti, da se zakon ponovno ne bo obravnaval po rednem postopku, kot ga je v obravnavo posredovala vlada, ampak se bo ponovno sprejemal na hitro sklicanih izrednih sejah, čim bolj stran od oči javnosti, s čim manjšo javno razpravo.

3. Demokratični deficit sprejemanja zavez do NATO pakta

Orožje za 780 milijonov evrov se ne kupuje za zagotavljanje varnosti Republike Slovenije. Z zakonom se skuša zagotoviti izpolnjevanje t. i. zavez Slovenije NATO paktu o dvigu izdatkov za vojsko na 2 % BDP, hkrati pa naj bi še povečali izdatke za vojaško glavno opremo in raziskave ter razvoj s ciljem, da se za to nameni najmanj 20 % vseh izdatkov za vojsko v naslednjih desetih letih. Gre za t. i. Valižansko zavezo, ki so jo sprejeli voditelji držav NATO pakta na vrhunskem srečanju pakta v Walesu leta 2014. Tega niso sprejele »države«, še manj so to sprejeli prebivalci teh držav. To je

⁸ Za primerjavo: javni razprava o precej manj pomembni noveli Zakona o voznikih, ki ga je taista vlada sprejela 8. 7. 2020 in s katerim se zgolj minimalno usklajujeta slovenska in evropska zakonodaja, je vlada namenila mesec dni.

sprejelo nekaj deset posameznikov mimo kakršnekoli javne razprave, mimo kakršnihkoli demokratičnih mehanizmov odločanja, razen tega, da so bili nekateri od teh predstavnikov izvoljeni na volitvah, le malokdo, če sploh kdo, pa je imel v predvolilni obljubi povečanje izdatkov za vojsko.

V Sloveniji nismo imeli nikoli nikakršne javne razprave o tem, ali želimo več kot podvojiti izdatke za vojsko v danih varnostnih razmerah, še manj pa o tem, za kaj točno bi ta denar porabili in kakšno vojsko želimo. Pa vendar se je ta zaveza na isti način, brez kakršnekoli javne razprave, mimo vseh demokratičnih institucij in procedur, ki jih imamo v tej državi, ponovno potrdila na zasedanju NATO pakta v Varšavi julija 2016, v Bruslju 2017 in 2018 in v Londonu 2019.

Večina orožja, ki se bo po diktatu NATO pakta kupovala, če bo zakon sprejet, je namenjena izgradnji dveh srednjih bataljonskih bojnih skupin. Njihovo izgradnjo nam je naložil NATO pakt s sprejemom Ciljev zmogljivosti Nata 2017 za Republiko Slovenijo, ki so ga 29. 6. 2017 na sestanku sprejeli obrambni ministri pakta. Prav tako kot sama Vališanska zaveza tudi ti cilji, finančni vložki, ki so za to potrebni in tako naprej, niso bili nikoli predmet kakršnekoli javne razprave, njihovo sprejemanje pa je teklo mimo vseh demokratičnih predstavniških institucij in procedur v državi. Odločanja državljanov in državljanov o tem, koliko in kakšne, če sploh kakšne, dodatne vojaške zmogljivosti naj Slovenija gradi tako nikoli, niti *pro forma*, ni bilo.

A čeprav zakon za nakupe orožja predvideva kar 780 milijonov evrov, tudi to še vedno ne bo dovolj za izgradnjo dveh srednjih bataljonskih bojnih skupin. Ministrstvo za obrambo namreč ocenjuje, da bo izgradnja obeh skupin stala državo najmanj 1,2 milijarde evrov. Tudi po uresničitvi vseh nabav, predvidenih s predlogom zakona, bo še vedno treba nabaviti vsaj 16 samohodnih 155 mm havbic, še dodatnih 85 oklepnikov 8x8, še dodatnih 60 oklepnikov 4x4 in na stotine protiletalskih raket, kar bo državo zopet stalo na stotine milijonov evrov.

Srednje bataljonske bojne skupine niso namenjene obrambi ozemlja Republike Slovenije.⁹ Namenjene so sodelovanju Slovenske vojske v imperialnih ekspedicijah v tujini, izven ozemlja držav članic NATO pakta (v t. i. »non-article 5 operations«). Obrambnemu delovanju v Sloveniji pravzaprav ni namenjena niti trenutna lahka bataljonska bojna skupina. Nekdanji poveljnik 72. brigade Koračin je že leta 2018 izjavil, da je že pri tej bataljonski bojni skupini »najbolj poudarjeno ofenzivno delovanje«. Bataljonske bojne skupine niso enote namenjene obrambi ozemlja Republike Slovenije ampak so modularne enote prvenstveno namenjene bojevanju kjerkoli v svetu v okviru NATO pakta.

4. Izgradnja demokratičnega konsenza v zvezi z novimi orožarskimi aferami

23. 3. 2003 je na referendumu o pristopu Republike Slovenije k NATO paktu glasovalo 60,43 % volivk in volivcev. Od teh jih je za pristop glasovalo 66,08 %, 33,92 % pa proti. To je bilo edinkrat, da so se imeli državljanke in državljani možnost opredeliti do

⁹ Takšne vojaške zmogljivosti niti niso potrebne. Slovenijo obdajajo partnerske države: Vse so članice Evropske unije, Avstrija je nevtralna, ostale pa so tako kot Slovenija članice Nata. V dogledni prihodnosti je nevarnost vojaškega napada praktično izključena, potrebe po njegovem odvratanju pa minimalne. Tudi predstavniki vlade se strinjajo, da država ni vojaško ogrožena. Za odvratanje drugih groženj, o katerih se veliko govori, pa sta srednji bataljonski bojni skupini neuporabni: Boj proti terorizmu je naloga policije; celo če so angažirane vojaške enote, ne uporabljajo težkega orožja. Uporaba vojaškega orožja za »varovanje meje« je – vsaj za zdaj – na srečo prepovedana. Kibernetsko varnost pa zagotavljajo predvsem civilne ustanove, kot so banke, operaterji omrežij in upravljavci kritične infrastrukture, ter policija.

delovanja Slovenije v NATO paktu.¹⁰ Referendum je bil referendum o pristopu k Severnoatlantski pogodbi. Ta od Slovenije zahteva le to, da razvija lastne obrambne zmogljivosti, da se posvetuje z ostalimi članicami v primeru ogroženosti njene varnosti, politične neodvisnosti ali ozemeljske celovitosti, in da v primeru oboroženega napada na drugo članico NATO pakta, Slovenija pomaga tej članici z dogovorjenim ukrepanjem. Kako naj države razvijajo obrambne zmogljivosti, koliko sredstev naj zanje namenijo, katero, če sploh kakšno, orožje naj kupujejo Severnoatlantska pogodba ne določa.

Volivke in volivci, ki so se marca 2003 udeležili referenduma o pristopu Slovenije k NATO paktu, so odločali o pristopu k Severnoatlantski pogodbi. Vse od takrat naprej pa državljani niso več imeli možnosti, da se kot ljudstvo skupaj odločajo o zahtevah in zavezah NATO pakta do nas. Od sodelovanja pri imperialističnih invazijah in okupacijah držav svetovne periferije, preko povečevanja javnih izdatkov za vojsko, do navsezadnje nakupov dragega orožja po diktatu NATO pakta. O vsem tem, zaradi česar Slovenija ni bolj varna, ampak kvečjemu bolj ogrožena,¹¹ državljani in državljanke in državljanke že več kot sedemnajst let niso imeli možnosti odločati.

Posledica demokratičnega deficita pri odločanju o obsegu in načinu sodelovanja Slovenija v NATO paktu je, da vladajoča politika po skoraj dveh desetletjih še vedno gradi legitimnost svoje servilne pro-natovske politike na referendumu izpred skoraj dveh desetletij. Tako je na primer trenutni minister za obrambo Matej Tonin na poslansko vprašanje poslanca Levice Mihe Kordiša v zvezi z nabavo novega vojaškega transportnega letala za 50 milijonov evrov na vprašanje o tem, ali meni da bi bilo dobro o vprašanju nakupa transportnega letala opraviti neko javno razpravo in doseči družbeni konsenz o tem nakupu odgovoril: *»Družbeni konsenz, glede varnostne politike Republike Slovenije je bil sprejet leta 2003 z odločitvijo na referendumu o vstopu v zaveznitvo NATO.«*¹²

¹⁰ Rezultat referenduma je bil zlasti posledica tega, da je takratna vladajoča politika hkrati z izvedbo referenduma o pristopu k NATO paktu, kateremu je sicer v javnomnenjskih raziskavah nasprotovala približno polovica državljanov in državljanek, izvedla skupaj z referendumom za pristop v Evropsko unijo. Poleg tega so vse parlamentarne stranke takrat podpirale vstop v NATO pakt, zato v referendumski kampanji praktično ni bilo mogoče slišati glasu proti. Ne glede na to, je bil izid referenduma vse do konca negotov, zato se je takratna vladajoča politika, poleg standardne propagande, posluževala tudi direktnega izsiljevanja državljanov in državljanek. Tako je denimo takratni minister za obrambo dr. Anton Grizold dva meseca pred referendumom zagrozil, da v primeru negativnega izida referenduma ne smo, da ne bo ukinil naborniškega sistema, ampak bo v vojsko vpoklical tudi ženske. Temu je sledila še seksistično pojasnilo, da so na ministrstvu za obrambo o tem že razmišljali, a menili, da ženske ne bodo kos tej nalogi in so zato predlagali vstop v NATO pakt.

¹¹ To navsezadnje potrjuje tudi Resolucija o strategiji nacionalne varnosti Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 59/19) v kateri piše, da sta *»Globalni in z njim evroatlantski prostor po koncu hladne vojne znova izpostavljeni tveganju za vojaški spopad večjih razsežnosti. Bojišče poleg kopnega, morja in zraka obsega tudi kibernetiko, dimenzije in vesolje.«* Pri tem ne gre za vojaško ogrožanje s strani terorističnih, kriminalnih ali drugih nedržavnih skupin, saj so te grožnje obdelane v ostalih poglavjih. Po resoluciji sodeč je tudi *»ozemlje Republike Slovenije lahko izpostavljeno neposrednim vojaškim grožnjam, v prvi fazi predvsem delovanjem iz razdalje po ključni infrastrukturi, ki omogoča strateško mobilnost vojaških sil, v kasnejših fazah pa tudi grožnji ozemeljski celovitosti države«*. Resolucija pa nadalje še pravi, da bo Slovenija *»zagotavljala podporo države gostiteljice načrtovanim premikom vojaških sil članic Nata in Evropske unije čez svoje ozemlje z zagotavljanjem ustreznih infrastrukture«*. Vzrok in posledica sta kristalno jasna. Slovenija bi bila lahko tarča vojaškega napada samo v obliki delovanja iz daljine po ključni infrastrukturi. To pa zato, ker z njo zagotavlja NATO paktu premike vojaških sil čez svoje ozemlje. NATO se tu kaže, ne kot faktor varnosti, ampak faktor ogrožanja.

¹² Vir: Odgovor na pisno poslansko vprašanje Mihe Kordiša v zvezi s transportnim letalom L-410 Turbolet in nakupom novega transportnega letala z dne 3. 7. 2020.

Če kaj neizpodbitno drži, potem drži to, da se leta 2003 ljudstvo na referendumu ni odločalo o konsenzu za 780 milijonov evrov težke orožarske posle po letu 2020. Vladajoča politika in vojaška birokracija se tega zavedata. Tako je trenutni načelnik Generalštaba Slovenske vojske brigadir Robert Glavaš v zvezi z izgradnjo in opremljanjem srednjih bataljonskih bojnih skupin, posredno pa tudi v zvezi s sprejemanjem zakona in vizijo razvoja Slovenske vojske nasploh, 15. maja na nacionalnem radiu izjavil: *»pričakujemo, da se bo v določeni prihodnosti določena oprema tudi kupila in da bi se mogoče v periodu nekaj let zgradila prva bojna skupina. Seveda, to je lahko zelo dobro za vojsko. Ampak moramo pa dobiti konsenz navzven o tem, kaj Slovenija želi od te vojske.«*

Izjava načelnika generalštaba Slovenske vojske dokazuje, da se celo vrh vojaške birokracije zaveda, da v Sloveniji ni konsenza o tem, kaj želimo od vojske, in da je treba pred prihodnjimi večjimi investicijami tak konsenz doseči. A kljub temu vladajoča politika na vrat na nos hiti s sprejemanjem zakona o 780 milijonskih investicijah, ki bo prihodnji razvoj Slovenske vojske za leta zapečatil. To je seveda posledica tega, da tudi vladajoča politika dobro ve, da v dani situaciji ne more računati na podporo ljudi pri sprejemanju zakonskih podlag za 780 milijonov težke orožarske posle.

Izsiljena referendumsko odločitev izpred skoraj dveh desetletij ne daje vladajočemu razredu pravice, da po diktatu NATO pakta, za profitne interese vojaško-industrijskih kompleksov centralnih držav članic pakta, zapravi 780 milijonov evrov javnega denarja za nesmiselne nakupe orožja in vojne tehnike. To je še toliko bolj sporno v luči dejstva, da več kot 36 % prebivalcev Slovenije leta 2003 še ni imelo volilne pravice, ali pa sploh še niso bili rojeni, njihov delež pa se iz leta v leto povečuje. Sploh pa so take investicije v nesmiselne nakupe orožja popolnoma nesprejemljive v situaciji, ko država po eni strani ni niti najmanj vojaško ogrožena, po drugi strani pa v njej četrta milijona prebivalcev živi pod pragom revščine, mladi ne morejo dobiti stanovanj, starostniki ne morejo dobiti primerne oskrbe na stara leta, ogroža nas podnebna kriza, leta zanemarjene zdravstvene institucije pa s kadrovsko podhranjenimi ekipami trepetajo pred drugim valom epidemije novega korona virusa.

5. Skladno s temeljnimi demokratičnimi načeli naj o smeri razvoja naše družbe odloča ljudstvo

Predloga zakona o zagotavljanju sredstev za investicije v Slovenski vojski v letih 2021 do 2026, EPA 1240-VIII, je sporen na več ravneh. Prvič, ker se bo z njegovim sprejemom v prihodnjih letih, v letih gospodarske krize, za nakupe orožja javne finance oškodovalo za več kot tri četrta milijarde evrov. Gre za denar, ki ga že leta krvavo potrebuje javni zdravstveni sistem, v luči epidemije, pa še toliko bolj. Pa še to je zdravstveni sistem samo eden od državnih podsistemov, ki so bili v preteklih dveh desetletjih zanemarjeni. Drugič je zakon sporen, ker se neprecedenčnih 780 milijonov evrov za nakupe orožja namenja v trenutku, ko Slovenija ni niti najmanj vojaško ogrožena. Tretjič je sporen, ker nakupi orožja niso namenjene krepitvi zmogljivosti za obrambo države. Da ne gre za krepitev zmogljivosti za samostojno obrambo ozemeljske celovitosti in nedotakljivosti države je jasno samo po sebi. Ne gre pa niti za obrambne zmogljivosti znotraj kolektivne obrambe NATO pakta. Srednje bataljonske bojne skupine, ki se bodo večinoma opremljale s tem orožjem, so koncipirane kot ekspedicijski korpus za delovanje v državah izven ozemlja NATO pakta. Četrtoč pa je zakon sporen zato, ker se je do sedaj spremljal po hitrem postopku, stran od oči javnosti.

Kot že rečeno, se vladajoča politika vsaj intuitivno zaveda, da javnost sprejemu takšnega zakona nasprotuje. Materialni dokaz tega pa je javnomnenjska raziskava, ki jo je med 14. in 16. junijem skupaj z raziskavo Vox populi izvedla Ninamedia. Kar 75,6

% vprašanih nasprotuje sprejemu zakona, s katerim bo Slovenija v naslednjih šestih letih namenila 780 milijonov evrov za nakupe orožja.

Po skoraj dveh desetletjih hlapčevske servilnosti vladajoče politike NATO birokraciji, po mnogih s korupcijo in klientelizmom prestreljenih orožarskih aferah, po tem ko je epidemija novega koronavirusa razgalila katastrofalno stanje v zdravstvu, ko je že desetletje mladim vse težje priti do primerne stanovanjske situacije, po tem ko iz leta v leto več starostnikov čaka na domovsko oskrbo, in po tem, ko smo se znašli v podnebni krizi in na pragu nove gospodarske krize je napočil čas, da se skladno s temeljnimi demokratičnimi načeli ljudstvu možnost odločanja smeri razvoja naše družbe. Odločanja o tem, ali naj država javni denar v slepem sledenju diktatu NATO pakta še zapravlja za nesmiselne nakupe orožja za okupacijo držav svetovne periferije, ali pa naj ta sredstva raje porabi tako, da bomo imeli od njih koristi vse prebivalke in prebivalci, ne zgolj tuji vojaško-industrijski kompleksi. Zato Državnemu zboru predlagamo, da v zvezi s Predlogom zakona o zagotavljanju sredstev za investicije v Slovenski vojski v letih 2021 do 2026, EPA 1240-VIII, razpiše posvetovalni referendum.

Podpisi poslank in poslancev

Luka Mesec

Violeta Tomić

Miha Kordiš

Nataša Sukič

Boštjan Koražija

Željko Cigler

Primož Siter

dr. Matej T. Vatovec